

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»

Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
КАФЕДРА ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ

Глосарій термінів з дисципліни
«Методика викладання облікових дисциплін»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського)
рівня за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
денної та заочної форми навчання

УДК 378.147/377.1

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою ЗВО «ПДУ»
Протокол №__ від _____ 2023 р.*

Автор: к.е.н., доцент **Світлана СТЕНДЕР**

Рецензенти:

Наталія ПОКОТИЛЬСЬКА, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «ПДУ»;

Олег КОРКУШКО, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія Навчально-реабілітаційного закладу Вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Стендер С.В. Глосарій термінів з дисципліни «Методика викладання облікових дисциплін» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форми навчання, Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023 р. 21 с. (1,02 ум. друк. ар.).

Глосарій термінів підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Методика викладання облікових дисциплін», яку включено до навчального плану підготовки магістрів з обліку і оподаткування

Для студентів економічних спеціальностей

УДК 378.147/377.1
@ Стендер С.В., 2023
@ ЗВО «ПДУ», 2023

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі розвитку освіти в нашій країні існує потреба в постійному підвищенні ролі педагога. Саме діяльність педагога направлена на постійний інтелектуальний розвиток нації та формування професійної компетентності фахівця високого рівня. Особливостями організації і методики викладання облікових дисциплін є гуманізація професійної підготовки майбутніх фахівців, яка забезпечує всебічний розвиток особистості, індивідуальний підхід до суб'єктів навчальної діяльності.

Зміни в сучасних умовах щодо формування навчального процесу, привели до загального скорочення аудиторних годин для магістрів, а це вимагає пошуку оптимальних методів навчання в умовах обмеженості часу спілкування в аудиторії. І велику кількість приділено здобувачам ОС «Магістр» на самостійне вивчення багатьох дисциплін, в той же час і дисципліни «Методика викладання облікових дисциплін». А облікові дисципліни на відміну від багатьох інших економічних дисциплін, базуються на динамічно мінливих подіях, які викликані реформуванням бухгалтерського обліку з переходом на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), змінами в податковому кодексі, введенням нових законодавчих актів та постійними доповненнями до Національних положень бухгалтерського обліку і Плану рахунків, і тому необхідно навчати студентів, як вести себе в мінливих реаліях бухгалтерського обліку.

Успішність викладання облікових дисциплін – це практичні навички, які одержувані в ході вивчення предмета і які, повинні сприяти на формування фахівця, здатного забезпечувати обслуговування господарюючих суб'єктів відповідною професійною підготовкою майбутніх фахівців бухгалтерського обліку, де важливим компонентом є знання та навички студентів. Особливо важливо, щоб здобувачі вищої освіти розуміли економічні терміни, з якими вони часто зустрічаються при викладанні курсу «Методика викладання облікових дисциплін».

Використання в навчанні глосарію економічних термінів надає можливість ефективно реалізувати принципи особистісно-орієнтованого навчання. На нашу думку, при викладанні облікових дисциплін, для підвищення якості навчання студентів потрібно поєднувати всі методи організації навчання. Оскільки, при пасивній моделі можна подати великий обсяг інформації за короткий час у структурованому вигляді великій кількості студентів. А враховуючи ту плинність змін в обліковій інформації, то це є досить важливим аспектом для донесення до студентів актуальної саме на цей час інформації. Активна модель сприяє розвитку умінь та навичок, передбачає диференціацію викладання облікових дисциплін шляхом індивідуальних програм і завдань. Використання при викладанні облікових дисциплін інтерактивної моделі допомагає студентам розвивати соціальні та громадські компетентності, розширює їх пізнавальні можливості. Але найважливішим є те, що існує можливість використовувати отримані уміння та навички на різних предметах, в реальному та позааудиторному житті.

Отже, у результаті таких методів активізації самостійної роботи вивчення термінів та аудиторної роботи рівень зацікавленості студентів значно зростає, так як вони набувають теоретичних, практичних навичок та вмінь виконання робіт з обліку активів, капіталу і зобов'язань згідно з національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та Податковим Кодексом України. У студентів формуються професійні якості, що дозволяють виконувати практичну роботу облікового персоналу за різними посадами (касир, бухгалтер з

обліку запасів, бухгалтер з обліку необоротних активів, бухгалтер з обліку витрат, замісник головного бухгалтера, внутрішній контролер (аудитор), аналітик, головний бухгалтер тощо).

ТЕМА 1. ЗНАЧЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Б

БАКАЛАВР – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні та спеціальні вміння і знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

В

ВМІННЯ – це елементи діяльності, які дозволяють будь-що зробити з високою якістю, наприклад, точно і правильно виконувати будь-яку дію, операцію, серію дій або операцій.

Д

ДИДАКТИКА – частина педагогіки, теорія освіти і навчання, що обґрунтовує і розкриває зміст освіти, методи і організаційні форми навчання.

К

КВАЛІФІКАЦІЯ ПРАЦІВНИКА – це сукупність його загальної і спеціальної професійної освіти, необхідних знань, умінь, професійних навичок та виробничого досвіду для виконання в даних організаційно-технічних умовах певних видів робіт певної складності.

Л

ЛОГІКА – наука про закони і форми людського мислення.

М

МАГІСТР – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння і знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула неповну вищу освіту, спеціальні вміння і знання, достатні для здійснення виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Н

НАВИКИ – це повністю автоматизовані, інстинктивно-подібні компоненти вмінь, які реалізуються на рівні без свідомого контролю.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ – науково обґрунтована система знань, вмінь, навиків для вивчення в закладах освіти.

П

ПЕДАГОГІКА – наука про виховання, освіту і навчання.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ – галузь психологічної науки, предметом якої є психічна діяльність студентів в умовах шкільного навчання й виховання.

ПСИХОЛОГІЯ – наука про психіку живих істот, про психічні процеси і властивості, психічну діяльність людини.

С

СПЕЦІАЛІСТ – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння і знання, достатні для виконання завдань та обов’язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

ТЕМА 2. СИСТЕМА НАВЧАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Б

БЕСІДА – це метод одержання інформації на основі вербальної (словесної) комунікації.

В

ВЕЧІРНЄ НАВЧАННЯ – форма організації учбового процесу для осіб, що поєднують навчання із професійною трудовою діяльністю, складова частина системи безперервного утвору.

ВИД НАВЧАННЯ – це організована взаємодія викладача й особи, яка навчається.

Д

ДИСКУСІЯ – форма колективного обговорення, мета якої – виявити істину через зіставлення різних поглядів, правильне розв’язання проблеми.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – поєднує елементи очного, заочного і вечірнього навчання на основі нових інформаційних технологій і систем мультимедіа.

Е

ЕКСТЕРНАТНЕ НАВЧАННЯ – спрямоване на здобуття якісних знань та їх поєднання з більш повним розвитком особистості (незалежність, творчість, ініціативність, інтелігентність).

З

ЗАОЧНЕ НАВЧАННЯ – вид навчання, який поєднує в собі риси самонавчання і очного навчання.

І

ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – передбачає індивідуальний підхід, фундаментальність освіти, творчу основу, професіоналізм, синтез двох галузей (технологічної і гуманітарної), використання новітніх інформаційних технологій.

К

КОМП’ЮТЕРНЕ НАВЧАННЯ – базується на визначені алгоритмів навчання. Алгоритм, як система послідовних дій, що веде до правильного результату, передбачає для студента склад і послідовність навчальної діяльності, необхідних для повноцінного засвоєння знань.

М

МЕТОД – спосіб взаємопов’язаної діяльності викладача і студента з метою досягнення навчальних цілей. Це прийом, спосіб або вид дії, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного засвоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання.

МОДУЛЬНЕ НАВЧАННЯ – передбачає таку організацію процесу, за якої викладачі студенти працюють з навчальною інформацією, наданої у вигляді модулів. Кожен модуль має відносну самостійність. Сукупність таких модулів утворює єдине ціле при розкритті навчальної теми або дисципліни.

Н

НАОЧНИЙ МЕТОД – метод, джерелом знань якого є предмети, що спостерігаються, явища, наочне приладдя.

П

ПОЯСНЕННЯ – це розкриття сутності предметів та явищ шляхом з'ясування причин їхнього виникнення та існування, наявності законів їхнього функціонування та розвитку.

ПОЯСНЮВАЛЬНО-ІЛЮСТРАТИВНЕ НАВЧАННЯ – полягає в тому, що викладач різними способами надає інформацію про об'єкт вивчення, а студенти сприймають її, усвідомлюють та запам'ятовують.

ПРАКТИЧНИЙ МЕТОД – метод, при якому студенти отримують знання виконуючі практичні дії.

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ (дидактичні принципи) – керівні положення, що визначають хід навчання відповідно до цілей освіти та закономірностей процесу здобуття знань, оволодіння вміннями і навиками особами, які навчаються.

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ – полягає в тому, що викладач формулює проблему і водночас розкриває логіку вирішення, надаючи студентам можливість контролювати цю логіку, стимулюючи їх до питань і більш високого рівня мислення.

ПРОГРАМОВАНЕ НАВЧАННЯ – передбачає наявність програми, яка включає систему послідовних дій (операцій), виховання яких веде до раніше запланованого результату.

Р

РОЗВИВАЮЧЕ НАВЧАННЯ – полягає в підготовці студентів до самостійного освоєння знань, пошуку істини, а також до невідомого в повсякденному житті.

РОЗПОВІДЬ – це монологічний виклад навчального матеріалу, який використовується для послідовного, систематизованого, дохідливого, емоційного повідомлення знань.

С

САМОСТІЙНЕ НАВЧАННЯ – полягає у тому, що студент сам формує собі завдання, для досягнення якого обирає задачі та вид роботи.

СЛОВЕСНИЙ МЕТОД – метод, джерелом знання якого є усне слово.

Ф

ФОРМА – структурне оформлення змісту в часі та просторі.

ТЕМА 3. ЛЕКЦІЯ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

А

АКАДЕМІЧНА ЛЕКЦІЯ – традиційна навчальна лекція у вищому навчальному закладі.

В

ВИКЛАДЕННЯ – основна частина лекцій, у якій реалізується вся тема.

ВИХОВНА ФУНКЦІЯ – полягає у прищепленні студентам навиків самостійного мислення, поваги до своєї професії, працелюбності, моральності, вміння правильно оцінювати навколишні події та адекватно вести себе.

ВСТУПНА ЛЕКЦІЯ – визначає основні проблеми курсу в цілому або його розділу. Під час її проведення надаються ключові питання, розуміння яких дозволяє краще засвоїти матеріал наступних тем або самостійно розбиратися в ньому.

З

ЗАКРІПЛЕННЯ – має за мету узагальнити в коротких формулюваннях основні ідеї лекції, логічно завершуючи її як цілісний витвір, а також спрямувати подальшу самостійну роботу студентів, закласти наукову основу для наступних лекцій.

К

КОМПЛЕКСНА ЛЕКЦІЯ – викладається на спеціальних курсах або факультетах підвищення кваліфікації викладачів. Вона є конгломератом даних з декількох наук при зберіганні переважного значення однієї з них.

КОНСПЕКТ – стислий виклад курсу лекцій чи окремих розділів навчальної дисципліни.

Л

ЛЕКЦІЯ – це системний, послідовний виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмету. Це форма навчання, у вигляді усного послідовного, систематичного викладення змісту науки. Це основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу.

ЛЕКЦІЯ З РОЗВ'ЯЗАННЯМ КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЙ – схожа на лекцію-дискусію, але на обговорення виноситься не питання, а конкретна ситуація.

ЛЕКЦІЯ ІЗ ЗАВЧАСНО ЗАПЛАНОВАНИМИ ПОМИЛКАМИ – лекція, при якій в ході висвітлення теми викладач закладає в її зміст певну кількість помилок як змістовного, так і, наприклад, мовного характеру для розвитку у студентів або слухачів вміння аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виділяти неточну та неправильну інформацію.

ЛЕКЦІЯ, КОТРА ЧИТАЄТЬСЯ КІЛЬКОМА ВИКЛАДАЧАМИ – у ході такої лекції реальні професійні ситуації обговорюються з різних позицій двома спеціалістами, наприклад: представниками двох наукових шкіл, теоретиком і практиком, прихильником і противником того чи іншого рішення тощо.

ЛЕКЦІЯ-БЕСІДА – під час такої лекції викладач ставить слухачам питання, які призначені не для контролю засвоєння знань, а для визначення думок і рівня обізнаності слухачів з проблемою, що розглядається, рівня їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

ЛЕКЦІЯ-ВІЗУАЛІЗАЦІЯ – є результатом реалізації принципу наочності навчання. Це розгорнуте коментування викладачем підготовлених візуальних матеріалів, що повністю розкривають тему даної лекції.

ЛЕКЦІЯ-ДИСКУСІЯ – лектор при викладанні лекційного матеріалу не тільки використовує відповіді на питання, але й організовує вільний обмін думками в інтервалах між логічними розділами.

ЛЕКЦІЯ-КОНСУЛЬТАЦІЯ – викладається зазвичай перед іспитами і містить лише окремі, як правило, найскладніші для студентів питання програми.

ЛЕКЦІЯ-ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ – лекція, при якій викладач просить слухачів письмово задати йому питання з даної теми, після чого ці питання групуються і лекція протікає у вигляді пов'язаного розкриття теми, у процесі якого формулюються відповіді.

Н

НАВЧАЛЬНА ФУНКЦІЯ (пізнавальна функція) – полягає у забезпеченні виконання навчального плану та навчальної програми шляхом передачі студентам визначеного обсягу знань.

НАУКОВА ФУНКЦІЯ (методологічна функція) – полягає у передачі студентам сучасного стану науки, її методу і змісту, принципів і закономірностей, її основних ідей та категорій, узагальнених нею фактів, явищ, подій.

НЕТРАДИЦІЙНИЙ ВСТУП – ставить за мету привернення уваги аудиторії до даної лекції. Це можуть бути, наприклад, проблемні питання, випадки з життя, демонстрація наочного приладдя тощо.

О

ОГЛЯДОВА ЛЕКЦІЯ – представляють конспективний огляд повного навчального курсу лекцій.

П

ПОПУЛЯРНА ЛЕКЦІЯ (публічна лекція) – викладення наукових істин для аудиторії, яка не підготовлена для її сприйняття.

ПРОБЛЕМНА ЛЕКЦІЯ – характеризується постановкою перед студентами навчальних проблем-завдань, які вони повинні самостійно вирішити.

С

СТИМУЛЮЮЧА ФУНКЦІЯ – полягає у тому, що проводячи огляд джерел, порівнюючи і аналізуючи наукові напрями, теорії, ідеї, висновки, лектор виділяє основне, привертає увагу студентів до визначених положень, викликає у них інтерес до вивчення літератури, до пошуку, тобто спрямовує на самостійну роботу.

Т

ТЕМАТИЧНА ЛЕКЦІЯ (поточна лекція) – послідовний та систематичний виклад теми, ознайомлення слухачів з основними категоріями, принципами та закономірностями.

ТРАДИЦІЙНА ЛЕКЦІЯ (інформаційно-пояснювальна, розповідна лекція) – це такий вид викладання, у якому пов'язано викладаються дані про конкретні факти, події, процеси або дії, що протікають і розвиваються у часі.

ТРАДИЦІЙНИЙ ВСТУП – включає в себе тему лекції, її план, визначення цілей, коротку характеристику плану та проблем, коротку характеристику літератури.

У

УСТАНОВЧА ЛЕКЦІЯ – викладається студентам, що приступають до вивчення даної дисципліни, завданням якої є спрямування студентів на глибоке самостійне вивчення предмету за літературними джерелами та максимальне надання допомоги їм у цій роботі.

ТЕМА 4. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Е

ЕКСТРАВЕРСІЯ – вказує на такі психологічні особливості індивіду, коли він зосереджує свої інтереси на зовнішньому світі, зовнішніх об'єктах, іноді за рахунок власних інтересів, заниження особистої значимості.

І

ІНТРОВЕРСІЯ – характеризується фіксацією уваги особистості на своїх власних інтересах, внутрішньому світі.

К

КОЛОКВІУМ – це форма контролю за самостійною працею студентів над першоджерелами, форма перевірки їх знань і метод поглиблення, закріплення знань студентів, так як в ході бесіди викладач пояснює складні питання, що виникають у студентів.

Л

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА – заняття, пов'язані із застосуванням розумових та фізичних зусиль для розв'язування наукових та життєвих завдань.

П

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ – заняття, на яких виконуються вправи та завдання під керівництвом викладача з метою формування навиків і вмінь.

ПРОСЕМІНАР – це практична підготовка студентів до самостійної роботи шляхом опрацювання першоджерел, складання конспектів, тез доповідей, обговорення письмових рефератів, раніше підготовлених окремими студентами та прочитаних всій групі до семінару.

ПРОФЕСІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗНАНЬ – це вільне володіння мовою відповідної науки, наукова точність оперування формулюваннями, поняттями, визначеннями.

С

СЕМІНАР ЗА МЕТОДОМ МАЛИХ ГРУП – передбачає поділ академічної групи на 3-4 малі групи з 5-6 чоловік.

СЕМІНАР-БЕСІДА – в ході семінару студентам задають чітко сформовані запитання, на які вони мають давати відповіді в результаті самостійного вивчення відповідного першоджерела.

СЕМІНАР-КОЛОКВІУМ – представляє собою співбесіду викладачів зі студентами, має на меті головним чином з'ясування рівня знань та їх поглиблення.

СЕМІНАР-КОМЕНТОВАНЕ ЧИТАННЯ – проводиться шляхом зачитування окремих тез першоджерела з паралельним коментарем.

СЕМІНАР-КОНРОЛЬНА – проводиться у вигляді самостійної письмової роботи студентів за окремими питаннями (темами) з наступним обговоренням.

СЕМІНАР-КОНФЕРЕНЦІЯ – схожий на семінар-коментоване читання, проте виступи студентів мають не лише навчальний, а й дослідницький характер.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ – форма навчального процесу, що полягає у обговоренні студентами теми навчальної програми під керівництвом викладача.

СПЕЦСЕМІНАР – це семінари, які проводяться за відмінною від лекційного курсу темою, метою яких є поглиблене вивчення окремих науково-практичних проблем, з якими може зіткнутися майбутній спеціаліст.

Т

ТЕМПЕРАМЕНТ – сукупність індивідуальних особливостей особистості, що характеризує поведінку, динамічні та емоційні сторони діяльності індивіда.

ТЕМА 5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В ХОДІ ВИВЧЕННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

К

КЛАСИФІКАЦІЯ – це поділ множини будь-яких об'єктів (елементів) на групи (підмножини).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА – це учбова робота, виконана за певним завданням.

П

ПЕРІОДИЧНИЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ – забезпечує можливість оцінки знань та умінь, набутих студентами за тиждень, місяць, семестр.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ – існує для перевірки знань та умінь студентів на останньому етапі навчання.

ПОПЕРЕДНІЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ – сприяє виявленню ступеня підготовки студента до самостійної роботи з різноманітними джерелами інформації та в різноманітних видах діяльності.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ – враховує уміння студентів виконувати різні види самостійної роботи.

ПРОДУКТИВНА САМОСТІЙНА РОБОТА – вища форма активної самостійної роботи. Вона передбачає у психологічному аспекті наявність умінь здійснювати близьке і більш віддалене за часом перенесення знань та вмінь на незнайому ситуацію; комбінування і перетворення способів діяльності у процесі вирішення пізнавальних завдань; бачення нової проблеми у традиційній ситуації і давно існуючої – в новій; осягнення структури об'єкта та нової його функції; застосування усталених способів розв'язання проблеми і вироблення принципово відмінного підходу.

Р

РЕПРОДУКТИВНА САМОСТІЙНА РОБОТА – такі форми самостійної роботи, метою яких є відтворення здобутих студентами знань.

С

САМОКОНТРОЛЬ – усвідомлювана регуляція людиною своєї поведінки та діяльності для забезпечення відповідності їх результатів поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам тощо. Мета самоконтролю полягає в запобіганні або виправленні помилкових дій чи операцій. Важливу роль у процесах самоконтролю особистості відіграє її самооцінка.

САМООСВІТА – освіта, яка набувається у процесі самостійної роботи. Самоосвіта є невід'ємною частиною систематичного навчання в стаціонарних закладах, сприяючи поглибленню, розширенню і кращому засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення літератури. Джерелами самоосвіти служать також засоби масової інформації.

САМООЦІНКА – судження людини про міру наявності в неї тих чи інших якостей, властивостей у співвідношенні їх з певним еталоном, зразком.

САМОСТІЙНІСТЬ – одна з властивостей особистості, яка характеризується: по-перше, сукупністю засобів – знань, умінь та навичок, – якими володіє особистість; по-друге, ставленням особистості до процесу діяльності, її результатів і умов здійснення, а також зв'язками з іншими людьми, які виникають в процесі діяльності. Формування самостійності в процесі навчання – одне з основних завдань навчання у вищому навчальному закладі.

Т

ТЕЗА – це стислий виклад основних положень. Їй притаманна закінченість, категоричність, чітка послідовність.

ТЕМАТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ – розрахований на виявлення повноти та якості знань в обсязі теми, розділу, програми.

ТЕМА 6. ПРАКТИКА ЯК ФОРМА НАВЧАННЯ

В

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА – будь-яка практика зі спеціальності, яка проходить в умовах виробництва, що вивчається, або іншого виду практичної діяльності.

Е

ЕКСКУРСІЯ – форма організації навчання, за якої навчальна робота здійснюється у рамках безпосереднього ознайомлення з об'єктами вивчення.

Н

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА – це ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок, а також відповідної робітничої професії.

НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА – передбачає її проходження як у навчальному закладі, так і на підприємстві.

П

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА – це участь студента у виробничому процесі певної, визначеної фірми із метою провести науково-практичне дослідження організації діяльності, менеджменту та/або системи управління персоналу на підприємстві.

С

СТАЖЕРСТВО - форма організації практики, яка полягає у тому, що практикант, виконуючи одночасно різні функції, за порівняно короткий термін, послідовно переходить від більш простих до більш складних та відповідальних робіт.

ТЕМА 7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ УСНОМУ ВИКЛАДЕННІ

Б

БЕСІДА – це метод, за допомогою якого здійснюється процес спілкування, вона є джерелом взаємовідносин між викладачем і студентами.

В

ВСТУПНА БЕСІДА (ввідна бесіда) – це перша зустріч викладача зі студентами.

Д

ДЕБАТИ – чітко структурований і спеціально організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми.

ДИСКУСІЯ – це один з найдавніших методів навчання. У ході дискусії учасники обговорення наближаються до істини через глибоке усвідомлення проблеми, причому таке усвідомлення з'являється завдяки висловленій думці кожного учасника.

ДИСПУТ – передбачає зіткнення різних, інколи прямо протилежних точок зору. Це обговорення будь-якого питання, проблеми з метою правильного їх розв'язання.

Е

ЕВРИСТИЧНА БЕСІДА – бесіда, у ході якої викладач, спираючись на наявні знання і практичний досвід студентів, підводить їх до розуміння і засвоєння нових знань, формулювання правил і висновків.

І

ІНДИВІДУАЛЬНА БЕСІДА – бесіда, у ході якої питання адресуються одному студенту.

М

МОЗКОВА АТАКА – це метод розв’язування невідкладних завдань за дуже обмежений час.

П

ПІДСУМКОВА БЕСІДА – бесіда, що застосовується для закріплення навчального матеріалу.

ПРОБЛЕМНО-АНАЛІТИЧНА БЕСІДА – це метод навчання, за допомогою якого відбувається розв’язання завдань, проблем на основі осмислення здобутих раніше знань.

С

СПІВБЕСІДА – це спілкування з претендентом на певну посаду, спрямоване на отримання інформації щодо його досвіду, рівня знань, особистих і професійних якостей.

Ф

ФРОНТАЛЬНА БЕСІДА – бесіда, у ході якої питання адресуються студентам всієї групи на практичному занятті чи потоку – на лекції.

ТЕМА 8. НАОЧНІ ПОСІБНИКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Б

БЕЗПОСЕРЕДНЯ НАОЧНІСТЬ – це показ рухового завдання самим викладачем або найбільш підготовленим студентом.

М

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОСІБНИКИ – регламентують порядок облікової реєстрації в первинних документах, характеризують кореспонденцію рахунків.

О

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОСІБНИКИ – містять інформацію, яка висвітлює певну послідовність викладення.

П

ПОСІБНИКИ ОПОСЕРЕДКОВАНОЇ НАОЧНОСТІ – різного роду креслення, діаграми, графіки, структурні схеми – припускається значна умовність: вони дають уявлення про дійсність в її штучному зображенні.

ТЕМА 9. НАВЧАЛЬНІ ЗАВДАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

А

АРГУМЕНТ (підстава) – судження, істинність (відповідність дійсності) якого перевірена та доведена практикою, а також сприяє обґрунтуванню тези.

В

ВПРАВА – це повторне виконання дії з метою її засвоєння.

Д

ДОВЕДЕННЯ – це складний прийом розумової діяльності, який полягає в обґрунтуванні певного положення шляхом наведення суджень, істинність яких не підлягає сумніву; в ньому поєднується аналіз, абстрагування, виділення головного, порівняння, синтез.

ДОКУМЕНТАЛЬНІ ЗАДАЧІ – задачі, що ілюструються первинними документами, обліковими регістрами, іншими документами, які складаються в ході господарської діяльності підприємства.

Е

ЕМПІРИЧНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ – полягає у порівнянні зовнішніх, безпосередньо даних ознак з метою виділення основної ознаки; здійснюється формально-логічним способом підведення конкретних понять під більш широке, родове поняття; у психології вважається однією з основних перешкод повноцінного засвоєння навчального матеріалу.

З

ЗАВДАННЯ – це цільова установка на раціональні дії, яку формулює викладач суб'єкту її виконання (студенту).

ЗАДАЧА – це поставлена в певних умовах (наприклад, у проблемній ситуації) мета діяльності, яка повинна бути досягнута шляхом перетворення цих умов згідно з певною процедурою.

І

ІЛЮСТРАТИВНІ ЗАДАЧІ – призначені для пояснення будь-якого теоретичного положення і можуть бути названі прикладами.

К

КОМБІНОВАНІ ЗАДАЧІ – охоплюють декілька стадій облікової роботи чи весь обліковий процес в цілому з даної теми курсу.

Н

НАСКРІЗНІ ЗАДАЧІ – комбіновані задачі, які виконуються студентами поступово, у міру вивчення тієї чи іншої теми.

П

ПОНЯТТЯ – це форма думки, в якій відображаються суттєві відмінності властивостей предметів і відношення між ними.

ПОРІВНЯННЯ – це встановлення подібності та відмінностей.

ПРОСТІ ЗАДАЧІ – відображають будь-яку одну стадію облікової роботи, наприклад, складання облікових документів, ведення синтетичного чи аналітичного обліку.

С

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ – це діяльність, у процесі якої об'єкти, що вивчаються, організуються в певну систему.

Т

ТЕКСТОВІ ЗАДАЧІ – задачі, умова в яких викладається у формі опису господарських операцій, які підлягають обліковій обробці.

ТЕОРЕТИЧНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ – здійснюється на основі аналізу, синтезу та руху від абстрактного до конкретного, при цьому розглядається генезис явищ, що вивчаються, або виділяється сутність явища, на основі якого здійснюється теоретичне узагальнення діалектичним шляхом, тобто явища розглядаються у розвитку, взаємозв'язку та взаємозалежності, в єдності та боротьбі протилежностей.

У

УЗАГАЛЬНЕННЯ – виділені та об'єднані в думках загальні, найбільш суттєві ознаки об'єктів.

ТЕМА 10. ДІЛОВА ГРА ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ

А

АКТИВНІ ДІЛОВІ ІГРИ – такі, що вимагають прийняття управлінського рішення.

Д

ДІЛОВА ГРА (кейс, ситуаційна справа) – справа, яка описує ситуацію з діяльності підприємства і вимагає прийняття того чи іншого вирішення відповідно до наданих повноважень.

М

МЕТОД КОНКРЕТНИХ СИТУАЦІЙ – один з методів активного навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів.

МЕТОД РОЗІГРУВАННЯ РОЛЕЙ – полягає у визначенні власного ставлення до конкретної життєвої чи виробничої ситуації, набутті досвіду поведінки в подібній ситуації шляхом виконання "ролі", яка є близькою до реальної професійної ситуації.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДІЛОВІ ІГРИ – ті, що можна використовувати для двох або більше дисциплін.

П

ПАСИВНІ ДІЛОВІ ІГРИ – такі, що описують уже прийняте управлінське рішення, яке необхідно всебічно проаналізувати.

У

УНІВЕРСАЛЬНІ ДІЛОВІ ІГРИ – ті, що можна використовувати і як активні, і як пасивні.

ТЕМА 11. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

А

АВТОМАТИЗОВАНИЙ КОНТРОЛЬ – викладач фіксує і оцінює те, що студент відтворює за допомогою технічних засобів.

В

ВЕРБАЛЬНИЙ ТЕСТ – тест, побудований на використанні мови, коли тестований, виконуючи завдання, повинен не вчиняти дії, а описати їх словами.

ВЗАЄМНИЙ КОНТРОЛЬ – зіставлення різних документів і облікових даних, в яких прямо чи опосередковано відображається операція, що перевіряється.

ВХІДНИЙ КОНТРОЛЬ – здійснюється за допомогою проведення на початку навчання пробних вправ і вступної бесіди.

Г

ГРУПОВИЙ КОНТРОЛЬ – це взаємний контроль між членами колективу.

ГРУПОВИЙ ТЕСТ – це такий тип методик, що дозволяє одночасно проводити іспит з дуже великою групою людей (до кількох сотень людей).

З

ЗАЛІК – це форма контролю за роботою студентів та перевірки їх знань.

К

КОЛОКВІУМ – це форма контролю за самостійною роботою студентів над першоджерелами.

КОРОТКИЙ ОРІЄНТОВАНИЙ ТЕСТ – використовується для визначення рівня розвитку загальних можливостей, темпів розумової діяльності, працездатності, розвитку основних інтелектуальних функцій, здатності до навчання.

О

ОПИТУВАЧ АЙЗЕНКА – призначений для діагностики екстра- і інтроверсій (вміння і невміння спілкуватися), емоційно-психологічної стійкості.

П

ПЕДАГОГІЧНИЙ ТЕСТ – це система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зі зростаючою складністю, яка дозволяє якісно оцінити структуру та виміряти рівень знань, вмінь і навичок.

ПИСЬМОВИЙ КОНТРОЛЬ – контрольні роботи, що мають вигляд різноманітних тестових завдань (з варіантами відповідей, на доповнення однією з наведених нижче відповідей, на знаходження відповідності однієї частини завдання іншій і тому подібне), письмові переклади та твори на завдану тему.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – проводиться у вигляді заліків або іспитів в кінці всього курсу.

ПОТОЧНА АТЕСТАЦІЯ – виставлення оцінок студентам всіх курсів з усіх предметів, що вивчаються.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ – здійснюється в процесі навчання шляхом постійного та уважного спостереження викладача за роботою студентів.

ПРОФЕСІЙНИЙ ТЕСТ – стандартизоване завдання для визначення рівня знань персоналу у конкретній галузі, його професійних навиків.

С

САМОКОНТРОЛЬ – це розумове вміння, яке забезпечує навчальну дію порівняння власного виконання навчального завдання з еталоном.

Т

ТЕСТ – стандартизоване завдання, за результатами якого роблять висновки про знання та навички того, хто тестується.

ТЕСТ АМТХАУЕРА – призначений для визначення рівня інтелектуального розвитку.

ТЕСТ ЛЮШЕРА – визначає оцінку направленості на визначену діяльність, настроїв, функціональний стан і найбільш стійкі риси характеру.

ТЕСТ СОНДІ – використовується для виявлення бар'єрів міжособових відносин і вивчення особливостей цінкових орієнтацій.

ТЕМА 12. ІСПИТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ

А

АВТОРИТАРНА ПОВЕДІНКА – викладач не проявляє жодної зацікавленості та особистої емоційності по відношенню до студентів.

АКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ – екзаменатор постійно спілкується зі студентом, заохочує його, симпатизує йому.

Д

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА УВАГА – екзаменатор одним студентам допомагає, а іншим – ні, підкреслюючи свій статус.

І

ІСПИТ – перевірка знань з певного навчального предмету; екзамен, опитування, контроль; перевірка, що дає відповідні офіційні права тим, хто її успішно проходить.

ТЕМА 13. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Д

ДОМАШНЯ РОБОТА – логічне продовження аудиторних занять за завданням викладача з установленими термінами виконання.

ДОПОВІДЬ – один з видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних.

З

ЗАДАЧА – це сформульоване запитання, відповідь на яке можна знайти за допомогою арифметичних дій.

К

КОНСПЕКТ – стислий виклад курсу лекцій чи окремих розділів навчальної дисципліни.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА – це учбова робота, виконана за певним завданням.

О

ОЦІНКА – це виявлення позитивного або негативного ставлення викладача до результатів діяльності студентів.

Р

РЕФЕРАТ – це стислий виклад змісту кількох наукових робіт, що стосуються певної проблеми.

ТЕМА 14. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Д

ДИПЛОМНА РОБОТА – кваліфікаційна робота, що представляється для отримання диплому.

ДОПОВІДЬ – один з видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних.

К

КУРСОВА РОБОТА – самостійна наукова робота студента, яку він виконує під керівництвом викладача.

Р

РЕФЕРАТ – це скорочене викладення змісту науково-літературного твору з основними фактичними відомостями та висновками.

РЕЦЕНЗІЯ – передбачає коротке викладення прочитаної книги або статті та їх короткий аналіз.

ТЕМА 15. ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ НА КАФЕДРІ

I

ІМІДЖ ВИКЛАДАЧА – це уявлення студентів щодо цього викладача.

B

ВЗАЄМОВІДВІДУВАННЯ – одна із найбільш розповсюджених форм взаємоконтролю і взаємонавчання, ефективна форма вивчення досвіду колег і вдосконалення педагогічної майстерності.

II

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА – кодекс поведінки, що визначає конкретний тип моральних взаємовідносин між людьми, які вважаються оптимальними з точки зору виконання ними своєї професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. посібник Житомир: ПП "Рута", 2018. 544с.
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит". Житомир:ЖІТІ,"Рута", 2012. 554с.
3. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. За ред. Р.Л. Хом'яка. Львів: Національний університет "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр "ІНТЕЛЕКТ +" Інституту післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2016. 1088 с.
4. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій для студентів напряму 05.01 "Економіка підприємництво", 05.02 "Менеджмент, 05.03 "Торгівля" денної та заочної форм навчання. Луцьк: ЛДТУ, 2014.112 с.
5. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-методичний посібник за ред. Голова С. Ф. Дніпропетровськ: ТОВ "Баланс-Клуб", 2019. 768 с.
6. Василик О.Д. Теорія фінансів. К: НІОС, 2019. 416с
7. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. Київ, 2018.
8. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку. Навч. посібник. К.: Знання,2017. 566с.
9. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. К.: Лібра, 2017. 840с.
10. Гольцова С.М., Плікус І.Й. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. Суми: ВТД "Університетська книга", 2018. 255 с.
11. Громов В. Порядок оформлення первинних документів. Все про бухгалтерський облік. 2017. № 75.
12. Гусакова О.С. Податковий облік К.: Центр навчальної літератури, 2019. 360с.
13. Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік: Підручник. К.: Знання, 2019. 469 с.

14. Жадько К.С., Семенюта В. В., Олійник Л. Ш. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Дніпропетровська держ. фінансова академія. К. : Центр учбової літератури, 2021. 112с.
15. Загородній А.Г., Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Навч. посіб. 3-тє вид., доп. і перероб. К: Товариство "Знання", КОО, 2014. 377 с.
16. Засадна Х. О., Шурпенкова Р. К. Бухгалтерський облік основних господарських операцій у програмі 1С: Бухгалтерія 8.2: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Національний банк України ; Університет банківської справи. К. : УБС НБУ, 2021. 237с.
17. Кобилянська О. І. Фінансовий облік.: Навч. посібник. К.: Знання, 2017. 473с.
18. Кужельний М.В., Коцупатрий М.М., Кірданов М.Г. Бухгалтерський облік: Навчально-методичний посібник для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2015. 217 с.
19. Кужельний М.В., Линник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К.: КНЕУ, 2019. 334 с.
20. Кузьмінський А.М., Кузьмінський Ю.А. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К.: КНЕУ, 2017. 288 с.
21. Лень В.С., Тливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: Основи та практика. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 576 с.
22. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. Київ: Вид-во "Центр учбової літератури", 2013. 624 с.
23. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. посібник.К.: Знання, 2017. 311с.
24. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Методика викладання облікових дисциплін» для ЗВО денної та заочної форми навчання, спеціальності «Облік і аудит» та «Облік і оподаткування»). Т.М. Остапенко. Полтава: ПДАА, 2016. 46 с.
25. Милявська Е. П. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. Донбаська держ. машинобудівна академія. Краматорськ : ДДМА, 2019. 228с.
26. Мисака Г.В., Шарманська В.М., Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 400 с.
27. Найдьонов І.М. Викладання фінансово-економічних дисциплін: методика, технологія, управління: навч. посіб. І.М. Найдьонов. Київ: ЦУЛ, 2021. 432 с.
28. Остапенко Т.М. Кейс-метод при викладанні облікових дисциплін. Т.М. Остапенко // Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 квітня 2018 р., м. Полтава). Полтава, 2018. С. 346–349.
29. Пальчук О. В., Савченко В. М. Маркетинг і бухгалтерський облік маркетингової діяльності: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Київ : Поліум, 2018. 228с.
30. Партин Г.О. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики: Навч. посіб. К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. 245 с.
31. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів). Тернопіль: Карт-бланш, 2016. 334 с.
32. Орлова В. К., Савич В. І. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. 2-ге видання. Центр навчальної літератури, 2018.

33. Остапюк М.Л., Даньків Й.Я., Лучко М.Р. Теорія бухгалтерського обліку (історичні та методологічні аспекти): Монографія. Ужгород: УжДУ, 1998. 148 с.
34. Смирнов І. Коли позовна давність минула. Податковий облік дебіторської і кредиторської заборгованості. Все про бухгалтерський облік (укр.). 2015. № 113. С.10-16.
35. Сопко В.В. Облік і аналіз в управлінні підприємством. К.: Техніка, 1992.
36. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерський облік: Навч. посіб.. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2018. 507с.
37. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. К.: Алерта, 2019. 1080 с.
38. Чеснакова Л.С., Алексєєва А. В., Масалітіна В. В.. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. : КНТЕУ, 2019. 397с.
39. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. 2-ге вид., стер. К.: Знання, 2016. 444с.
40. Швець Д.Є. Оцінка якості лекцій у контексті менеджменту якості освіти [Електронний ресурс]. Д.Є. Швець, О.Є. Постол // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2010. Вип. 43. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2010_43_9

Світлана СТЕНДЕР

**Глосарій термінів з дисципліни
«Методика викладання облікових дисциплін»
для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за спеціальністю
071 «Облік і оподаткування»
денної та заочної форми навчання**

Редактор Світлана СТЕНДЕР

*Підписано до друку 2023 р. Формат 30 x 42/4/
Папір офсетний. Ризографія. Авт. арк. 19.
Ум.д.а.....Тираж 20 прим. Зам.____*

*Підготовлено до друку та видруковано
У Закладі вищої освіти «Подільський державний університет».
32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12*